

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA WE WROCŁAWIU**

50-413 Wrocław, ul. Walońska 3-5
tel.(071)344 65 87, (071)34 05 920, fax (071)34 05 922
e-mail: wroclaw@uokik.gov.pl

RWR-61-19/06/ZR/

Wrocław, 18 grudnia 2006 r.

DECYZJA RWR 47 /2006

Na podstawie art. 23e ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (tj.: Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. *w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów* (Dz. U. Nr 18, poz. 172 ze zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie przedsiębiorcy **Andrzeja Ickiewicza** prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „**Generacja - Andrzej Ickiewicz**” we Wrocławiu przy ul. Raclawickiej 52A, polegającą na umieszczeniu we wzorcu umownym pn. „Ogólne warunki dostarczania usług (LAN) Zwane także Regulaminem” następujących zapisów:

- pkt 31 „*Klienci, którzy nie dokonali opłat za okres rozliczeniowy w określonym terminie mogą zostać natychmiast bez żadnego dodatkowego upomnienia odłączeni od sieci*”,
- pkt 32 „*W przypadku zablokowania dostępu do świadczonych usług z powodu nieuregulowanych płatności Klient poniesie koszty ponownej aktywacji usługi w kwocie nie mniej niż 20 PLN netto. W przypadku zablokowania dostępu do usług, należności będą cały czas naliczane*”,

stanowiących klauzule wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym stanowi w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, co stanowi naruszenie art.23a ust.1 i 2 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* i **stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 6 września 2006 r.**

UZASADNIENIE

W związku z napływającymi do wrocławskiej Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów informacjami od konsumentów dotyczącymi działalności przedsiębiorcy Andrzeja Ickiewicza z Wrocławia działającego pod nazwą „Generacja-Andrzej Ickiewicz” [zw. dalej „Generacja”] i świadczącego usługi w zakresie dostaw Internetu odbiorcom indywidualnym, Prezes Urzędu przeprowadził postępowanie wyjaśniające w wyniku którego wstępnie ustalił, iż działalność „Generacji” może odbywać się z naruszeniem przepisów prawa uzasadniającym wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

(dowód: karta 1 i 37 akt RWR 402-1/06/DR)

W związku z tym Postanowieniem nr 125/2006 z dnia 30 czerwca 2006 r. - Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów [zw. dalej Prezesem Urzędu], wszczął z urzędu postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez przedsiębiorcę Andrzeja Ickiewicza prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „Generacja - Andrzej Ickiewicz” we Wrocławiu praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów o której stanowi art.23a ust.1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* [zw. dalej ustawą *o ochronie (...)*] polegającej na umieszczeniu w punktach 30 i 31 wzorca umownego pn. „Ogólne warunki dostarczania usług (LAN) Zwane także Regulaminem” zapisów, które są wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone o którym stanowi art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego.

(dowód: karta 1)

Ponadto – zgodnie z punktem 2. Postanowienia nr 125/2006 – Prezes Urzędu zaliczył w poczet dowodów, wszystkie materiały uzyskane w trakcie wymienionego wyżej postępowania wyjaśniającego (nr sygn. RWR 402-1/06/DR).

(dowód: karta 1)

2. W trakcie postępowania, „Generacja” w piśmie z dnia 6 września 2006 r. poinformowała o dokonanej zmianie treści punktów 30 i 31 wzorca oraz przesłała poprawiony tekst regulaminu z uwzględnieniem zastrzeżeń Prezesa Urzędu. Według oświadczenia przedsiębiorcy – nowy regulamin z dokonanymi zmianami ww. punktów umowy został niezwłocznie wprowadzony w życie, stąd za datę wprowadzenia zmian przez „Generację” we wzorcu umownym przyjęto datę sporządzenia pisma, tj. 6 września 2006 r.

(dowód: karta 7)

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

1. Uczestnik postępowania:

– Andrzej Ickiewicz jest przedsiębiorcą wpisanym do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Wrocławia pod nr 158830 (rejestracji dokonano dnia 30 kwietnia 2002 r.)

Wymieniony przedsiębiorca prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą „Generacja Andrzej Ickiewicz” z siedzibą we Wrocławiu a przedmiotem tej działalności jest m.in. działalność telekomunikacyjna, w ramach której zawiera umowy z indywidualnymi klientami na usługę dostępu do Internetu. Według stanu na rok 2006, „Generacja” świadczy usługi na rzecz ok. 2 tysięcy indywidualnych klientów na obszarze miasta Wrocławia.

(dowód: karta 5)

2. Począwszy od dnia 28 maja 2003 r. w związku z prowadzoną działalnością w wyżej wymienionym zakresie „Generacja” wprowadziła do obrotu wzorzec umowy pn. „Ogólne warunki dostarczania usług (LAN) Zwane także Regulaminem”, który zawierał m.in. następujące zapisy:

- pkt 31 *„Klienci, którzy nie dokonali opłat za okres rozliczeniowy w określonym terminie mogą zostać natychmiast bez żadnego dodatkowego upomnienia odłączeni od sieci”,*
- pkt 32 *„W przypadku zablokowania dostępu do świadczonych usług z powodu nieuregulowanych płatności Klient poniesie koszty ponownej aktywacji usługi w kwocie nie mniej niż 20 PLN netto. W przypadku zablokowania dostępu do usług, należności będą cały czas naliczane”,*

(dowód: karta 6,7)

Jak ustalono, klauzule o takiej treści zamieszczono w Rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycjami:

- nr 599 - wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 17 października 2005 r. sygn. akt XVII AmC 75/04;
- nr 600 - wyrok SOKiK z dnia z dnia 17 października 2005 r. sygn. akt XVII AmC 75/04;
- nr 674 - wyrok SOKiK z dnia 5 października 2005 r. sygn. Akt XVII AmC 73/04.

Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes Urzędu zważył:

Podstawą do rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy *o ochronie ...* jest uprzednie zbadanie przez Prezesa Urzędu, czy w danej sprawie zagrożony został interes publicznoprawny. Stwierdzenie, że to nastąpiło pozwala na realizację celu tej ustawy, wskazanego w art. 1 ust. 1, którym jest: określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów. Innymi słowy - naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednocześnie naruszeniem interesu publicznoprawnego. Zatem uzasadnione było w niniejszej sprawie podjęcie przez Prezesa Urzędu działań przewidzianych w ustawie *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

Art. 23a ust. 1 zd. 1 ustawy *o ochronie ...* wskazuje, że „przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie **bezprawne** działanie przedsiębiorcy”, natomiast art. 23a ust. 2 tej ustawy stanowi między innymi, iż „za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności (...) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego”.

Do stwierdzenia praktyki o której mowa art. 23a ustawy *o ochronie ...* konieczne jest wykazanie, że spełnione zostały łącznie następujące przesłanki:

- 1) bezprawność działań przedsiębiorcy, poprzez stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone,
- 2) godzenie tymi działaniami w zbiorowy interes konsumentów.

Ad 1)

Zbiorowe interesy konsumentów podlegają ochronie przed działaniami przedsiębiorców, które są sprzeczne z prawem, tj. przepisami określonych aktów prawnych oraz zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami.

Jak wspomniano wyżej, zgodnie z art. 23a ust. 2 ustawy *o ochronie ...*, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego.

Należy w tym miejscu wskazać, iż wzorce umowne wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami mogą być poddane kontroli abstrakcyjnej. Kontroli abstrakcyjnej wzorca jako takiego (art. 479³⁶ – 479⁴⁵ k.p.c.) dokonuje się niezależnie od tego, czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany w konkretnej umowie. Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment). Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone. Art. 479⁴³ k.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w

sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w w/w rejestrze jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy **elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego**. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych. Powyższe stanowisko Prezesa Urzędu zgodne jest z orzecznictwem Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06) stwierdził, iż „(...) stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (...)”. W uzasadnieniu do powyższej uchwały, Sąd uznał m.in., że „(...) praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art.23a u.ok.ik. obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru (...). Przyjęta powyżej rozszerzająca wykładnia art.23a u.ok.ik. znajduje również uzasadnienie w dyrektywach 93/13 oraz 98/27 a także orzecznictwie ETS dotyczącym zasady efektywności (...)”.

Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej i stąd niedozwolone będą także takie postanowienia umów, które mieszczą się w „hipotezie” klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

Wskazane wyżej wyroki Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznały za niedozwolone następujące klauzule:

- „*W przypadku przeterminowania płatności na rzecz Operatora powyżej 5 dni, nastąpi automatycznie wyłączenie usług. Ponowne włączenie nastąpi po rozliczeniu wszystkich należności oraz uiszczeniu opłaty manipulacyjnej zgodnie z cennikiem*” (poz. nr 599 - wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 17 października 2005 r. sygn. akt XVII AmC 75/04);
- „*W okresie przerwania, zawieszenia lub ograniczenia świadczenia usług przez Operatora naliczana jest opłata należna od abonenta zgodnie z umową i cennikiem*” (poz. nr 600 - wyrok SOKiK z dnia z dnia 17 października 2005 r. sygn. akt XVII AmC 75/04);
- „*W przypadku przeterminowania płatności na rzecz R. powyżej 14 dni nastąpi automatyczne wyłączenie dostępu do Internetu. Ponowne włączenie nastąpi po rozliczeniu wszystkich zobowiązań oraz uiszczenia opłaty manipulacyjnej w wysokości 30.00 zł netto*” (poz.674 - wyrok SOKiK z dnia 5 października 2005 r. sygn. Akt XVII AmC 73/04).

Kwestionowane zapisy w punktach 31 i 32 wzorca umownego pn. „Ogólne warunki dostarczania usług (LAN) Zwane także Regulaminem” stosowanego przy zawieraniu umów z konsumentami korzystającymi z usług „Generacji” brzmią:

- „*Klienci, którzy nie dokonali opłat za okres rozliczeniowy w określonym terminie mogą zostać natychmiast bez żadnego dodatkowego upomnienia odłączeni od sieci*”(pkt 31);
- „*W przypadku zablokowania dostępu do świadczonych usług z powodu nieuregulowanych płatności Klient poniesie koszty ponownej aktywacji usługi w kwocie nie mniej niż 20 PLN*”

netto. W przypadku zablokowania dostępu do usług, należności będą cały czas naliczane” (pkt 32).

- mieszczą się więc w „hipotezach” wymienionych wyżej klauzul wpisanych do rejestru – treść pkt 31 w klauzulach z poz. 599 i 674, natomiast treść pkt 32 we wszystkich trzech wymienionych klauzulach, tj. 599, 600 i 674.

Reasumując, w rozpatrywanej sprawie bezprawność działania „Generacji” w świetle art.23a ust.1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* polega na wprowadzeniu do obrotu zapisu umownego bezwzględnie przez prawo zakazanego, który znajduje się w rejestrze niedozwolonych postanowień umownych o którym stanowi art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego

Tak więc należy uznać, że została spełniona pierwsza z wymienionych wyżej przesłanek stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, tj. bezprawność działań przedsiębiorcy.

Ad 2)

Analizując drugą przesłankę należy wyjaśnić, w jaki sposób opisane wyżej bezprawne działania godzą w zbiorowy interes konsumentów.

Niewątpliwie naruszenie interesu konsumentów następuje wówczas, gdy przedsiębiorca działa sprzecznie z przepisami prawa, regulującymi prawa konsumentów, a także, gdy nie otrzymują oni od przedsiębiorcy pełnej informacji o swoich prawach i obowiązkach.

W rozpatrywanym stanie faktycznym działanie „Generacji” **bezpośrednio godzi** w interesy konsumentów w chwili, gdy opóźnią się z płatnością za świadczone przez przedsiębiorcę usługi. Wówczas zastosowanie znajdują kwestionowane przez Prezesa Urzędu zapisy umowne: punkty 30 i 31, stanowiące niedozwolone zapisy umowne wymienione w art.385³ pkt 17 k.c., nakładające na konsumenta, który nie wykonał zobowiązania lub odstąpił od umowy, obowiązek zapłaty rażąco wygórowanej kary umownej lub odstępnego. Niewątpliwie, sankcje z punktów 30 i 31 wzorca umownego **są rażąco niewspółmierne** do zaistniałej okoliczności, ponieważ na przykład w sytuacji, gdy zaległość w płatnościach nie jest zawiniona przez klienta, może on być od razu i bez żadnego uprzedzenia obciążony bardzo dotkliwymi karami umownymi tj. najpierw pozbawiany jest dostępu do Internetu (pkt 30) a ponadto - aby ponownie uzyskać dostęp do usługi, klient jest zobowiązany do zapłaty za aktywację usługi, jak również do zapłaty za usługę za okres w którym był jej pozbawiony (pkt 31).

Mówiąc o „zbiorowym interesie konsumentów” należy zaznaczyć, iż ustawa *o ochronie (...)* nie podaje jego definicji, wskazując jednak w art. 23a ust. 1 zd. 2, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. O tym, czy naruszony został interes zbiorowy, nie zawsze przesądza kryterium ilościowe, ponieważ niekiedy jeden ujawniony przypadek naruszenia prawa konsumenta może być przejawem często lub nawet powszechnie stosowanej praktyki naruszającej interes zbiorowy.

W niniejszej sprawie bez wątpienia mamy do czynienia z naruszeniem praw licznej grupy konsumentów, zarówno ok. dwóch tysięcy klientów korzystających z usług „Generacji”, jak i potencjalnych klientów, którzy mogą zawrzeć umowę na usługę dostępu do sieci Internet.

Tak więc, w rozpatrywanym stanie faktycznym bezprawne zachowanie przedsiębiorcy nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz mamy do czynienia z naruszonymi uprawnieniami określonego kręgu usługobiorców, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej, licznej grupy obecnych i przyszłych kontrahentów „Generacji”.

Mając powyższe na względzie, należy uznać, iż opisane działania „Generacji” godzą w zbiorowy interes konsumentów, a tym samym została spełniona druga z wymienionych wyżej przesłanek do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

W związku ze spełnieniem obu przesłanek należało zachowanie wymienionego przedsiębiorcy uznać za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, wskazaną w art. 23a ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i nakazać zaniechanie jej stosowania.

Jednakże zgodnie z art. 23e ust. 1 i 2 ustawy o ochronie (...), nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującej zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 23a. W związku z oświadczeniem „Generacji” o zmianie zakwestionowanych postanowień i wprowadzenia do obrotu nowej wersji wzorca umownego z dniem 6 września 2006 r., Prezes Urzędu wydał decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdził zaniechanie jej stosowania.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z art. 479²⁸ k.p.c., od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów we Wrocławiu.

Z up. Prezesa UOKiK
Dyrektor Delegatury UOKiK we Wrocławiu
Zbigniew Jurczyk

Otrzymuje:

Andrzej Ickiewicz
„Generacja”
ul. Raławicka 52A
53-146 Wrocław